ZWIĄZEK ZAWODOWY ARTYSTÓW SCEN POLSKICH
ZAGRANICĄ

Pod protektoratem

Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

AUGUSTA ZALESKIEGO

DZIEŃ AKTORA

17 listopada 1952 r.

THE SCALA THEATRE • LONDON

WIELKA ZNIŻKA CEN NA PŁYTY GRAMOFONOWE!

38, KNIGHTSBRIDGE **ORBIS** LONDON, S.W.I. SLO 2791

poleca NA GWIAZDKĘ 1952

NAJPIĘKNIEJSZE POLSKIE KOLENDY

na płytach gramofonowych własnych nagrań.

***Komplet 8 płyt obejmuje 20 kolend. Cena 1 płyty 9/6. Wszystkie inne nasze płyty po 8/6** (dotychczas 10 6)*

SZCZEGÓŁOWE KATALOGI PŁYT I KSIĄŻEK NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE

DOM KOMBATANTA
W LONDYNIE

16-20, QUEENS GATE TARRACE, London, S.W.7

TEL.: WES 0747-8-9

Stacja kolejki: Gloucester Rd. Autobusy: 9, 46, 49, 52, 73, 74

•

HOTEL • KAWIARNIA
RESTAURACJA • BAR

•

W każde soboty i niedziele

WYSTĘPY ARTYSTÓW —
„KLUB POD GRZYBEM" —
DANCINGI —

POLSKA HURTOWNIA

ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH
KONTYNENTALNYCH

„ARTISAN'S"

and Traders Partnership Ltd.

58, WALDECK ROAD, W.4. Tel. CHI 2657

*

SKLEP DETALICZNY

" MAISON ARTISAN'S "

62, QUEENS WAY, W.2. Tel. BAY 4199

vis-a-vis stacji kolejki podziemnej Bayswatter.

JEŚLI LEKI TO Z APTEKI

APTEKA GRABOWSKIEGO

175 i 187 DRAYCOTT ROAD, LONDON, S.W.3.

Tel.: KEN 0750

WYSYŁA WSZELKIE LEKARSTWA

W Aptece Grabowskiego dostaniesz wszystko dla chorego

OSTATNIE DZIEŁO STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO

28-ego listopada b.r. mija 45 lat od zgonu Stanisława Wyspiańskiego. Związek Artystów Scen Polskich Zagranicą czci pamięć wielkiego reformatora teatru polskiego, wystawiając w „Dniu Aktora" ostatnie dzieło poety, dramat o Zygmuncie Auguście. Pisany w ostatnich miesiącach życia, dyktowany wreszcie w ostatnich dniach przed śmiercią, jest utwór ten jedną z najbardziej osobistych wypowiedzi Wyspiańskiego, jest jakby liryczną pieśnią człowieka, walczącego z nieuchronnie przybliżającą się chwilą skonu.

GENEZA PLASTYCZNA UTWORU

Słynny obraz Simmlera: „Zgon Barbary Radziwiłłówny", stał się zawiązkiem poetyckim utworu. Scenę śmierci Barbary napisał Wyspiański oddzielnie, uważając ją początkowo jako skończoną jednostkę artystyczną. Z czasem rozszerzył się pomysł poety, ograniczony dwiema wizjami, wysnutymi z twórczości Matejki. „Zygmunt i Barbara" i „Unia Lubelska" — to scena początkowa i końcowa utworu. Dramatyczne powiązanie, uzasadnienie tych scen jest kanwą akcji dramatu. Jeszcze w dzień skonu, w ostatnich niemal godzinach życia mówił Wyspiański o „Zygmuncie Auguście", dawał wskazówki, aby „zaprzysiężenie „Unii" było uscenizowane według obrazu Matejki.

TRZY RZECZYWISTOŚCI DRAMATU

Dramat Wyspiańskiego rozgrywa się w trzech płaszczyznach, w trzech rzeczywistościach dramatycznych.

Pierwszą jest DRAMAT HISTORYCZNY. Przedstawia tu autor wypadki od chwili, gdy młody Zygmunt August poślubił tajemnie Barbarę, wdowę po wojewodzie Gasztowcie. Zasiadłszy na tronie po śmierci Zygmunta Starego, walczy o prawo Barbary do korony. Odnosi zwycięstwo, ale niebawem zły los wydziera mu żonę. Barbara umiera. Odtąd poświęca król całe swe życie służbie dla narodu. Doprowadza w końcu do wielkiego dzieła swego życia — do Unii Litwy z Polską.

Drugą rzeczywistością dramatu jest DRAMAT WEWNĘTRZNY Zygmunta. Walka o szczęście osobiste przemienia się w walkę o dobro narodu. „Umiera" Zygmunt August — czuły kochanek, i zbolały po stracie Barbary mąż, i „rodzi się" wielki wódz narodu, niby św. Jerzy, walczący z „czarnym księciem" ciemności i zła. Jako motto tej rzeczywistości mogą posłużyć słowa św. Pawła: „Oportet vos nasci denuo" — należy wam się narodzić po raz wtóry. Znajdujemy tu przetworzenie tego samego impulsu, który kazał w „Dziadach" umrzeć Gustawowi, by narodził się Konrad. Czyż nie w tym tkwi istota polskiego, chrześcijańskiego dramatu?

I wreszcie trzecia, najbardziej osobista, LIRYCZNA RZECZYWISTOŚĆ dramatu. Walka ze śmiercią. Motyw przezwyciężania śmierci nie był obcy twórczości Wyspiańskiego. Rezygnacją tchnący werset „Nocy Listopadowej" —

D Z I E Ń A K T O R A

W CZTERDZIESTĄ PIĄTĄ ROCZNICĘ ZGONU STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO

Słowo wstępne — MILA KAMIŃSKA, Prezes ZASP.-u.

STANISŁAW WYSPIAŃSKI

ZYGMUNT AUGUST

dramat liryczny w trzech aktach
(w ośmiu odsłonach)

Motto:

Bóg nas strąca, Bóg nas stawia
Bóg nas stawia, Bóg nas strąca.
Fala nas ciągnie idąca.
Jego moc nas w trudach zbawia".

AKT I-szy

Odsłona I-sza: SCHADZKI.
Ogród Radziwiłłowski nad Wilją. Listopad — 1547.

Odsłona II-ga. PRZEDSTAWIANIE BARBARY.
Komnata na Zamku Niższym w Wilnie.

Odsłona III-cia: DROGA DO KORONY.
Sejm Piotrkowski — listopad. 1548.

(Przerwa).

AKT II-gi

Odsłona IV-ta: NA ZAMKU W WIŚNICZU — r. 1550.

Odsłona V-ta: ZGON BARBARY — Komnata na Wawelu.

Odsłona VI-ta: TRENY KRÓLEWSKIE — Komnata na Wawelu.

(Przerwa).

AKT III-ci

Odsłona VII-ma: SPOSOBIENIE UNII — Komnata na Zamku Lubelskim.

Odsłona VIII-ma: UNIA LUBELSKA — r. 1569.

O S O B Y D R A M A T U :

Chorus	*Romana Pawłowska*
Parki	*Janina Jasińska*, *Tola Korian*, *Włada Majewska*
Zygmunt August	*Zygmunt Rewkowski*
Barbara	*Irena Brzezińska*
Bona	*Jadwiga Domańska*
Piotr Kmita — Wojewoda Krakowski	*Adolf Bożyński*
Jan Tenczyński	*Józef Żelawski*
Lupa Podlodowski	*Michał Halicz*
Jan Tarnowski	*Stanisław Belski*
Mikołaj Dzierzgowski — Prymas	*Tadeusz Faliszewski*
Samuel Maciejowski — Biskup Krakowski	*Józef Bzowski*
Piotr Boratyński	*Wiesław Mirecki*
Andrzej Górka	*Władysław Prus - Olszowski*
Mikołaj Rej	*Marian Nowakowski*
Kardynał Stanisław Hozjusz	*Kazimierz Zając*
Chodkiewicz	*Józef Żelawski*
Dowojna	*Roman Ratschka*
Kieżgało	*Witold Sikorski*
Zebrzydowski Florian	*Stefan Riviére*

W scenie IV-tej wystąpi Zespół Taneczny Polskiej YMCA pod kierunkiem Barbary Sławińskiej.

Tańczący: pp. B. Bojanowska, W. Mariańska, H. Leśniewska, D. Urbanik, H. Jankowski, M. Nowobilski, B. Price, K. Siemaszko.

HYMN DO DUCHA ŚW. wykona CHÓR IM. FR. CHOPINA pod dyr. Z. GEDLA.

UKŁAD TEKSTU I INSCENIZACJA: LEOPOLD KIELANOWSKI.

OPRAWA PLASTYCZNA: HALINA ŻELEŃSKA.

ILUSTRACJA MUZYCZNA: JERZY KROPIWNICKI.

Roboty perukarskie: Jan Białkowski. Kostiumy „Parek" i „Chorusu" wykonane przez Halinę Toman. Administracja: Artur Krzętowski.

„umierać musi, co ma żyć", nie rozwiązywał problemu. Zbliżająca się szybkimi krokami śmierć, pełna jej świadomość, wywarły niezatarte piętno na jego ostatnim utworze. Wszelkie przeżycia, myśli, uczucia bohaterów, są tu rzutowane w metafizyczną przestrzeń zaświatów. Odbijają się echem w rzeczywistości dalszej, pozaziemskiej i wracają sprowadzone do właściwych proporcyj w liryczno-refleksyjnych wypowiedziach CHORUSU i PAREK. Liryka ta przepaja cały utwór. Wdziera się w pełne realizmu dramatycznego sceny, góruje tonacją uczuciową, jest w utworze nadrzędna i jest jego ostatnim wydźwiękiem. Niby najbardziej osobista skarga umierającego poety, brzmią słowa Zygmunta Augusta: „Boże, dałeś mi wiarę w te siły moje młode, że w przyszłość naród powiodę, że mojej dotrzymam przysięgi. A dzisiaj łamiesz, jak drzewo, zbite gradem a ulewą...". W tej lirycznej rzeczywistości walczy Wyspiański ze śmiercią i znajduje jej przezwyciężenie. — Człowiek przezwycięża śmierć w dokonanym przez siebie dziele.

„Nad kruchy i nad nikły ciała szczątek,
Wznoszę monument wieczysty pamiątek.
I ten już granit utrwalony niezłomnie
pamięcią czynów, pozostanie po mnie"...

JĘZYK UTWORU

Pisarze epoki Zygmuntowskiej, a w szczególności Jan Kochanowski, patronowali tu Wyspiańskiemu. W scenach o podłożu historycznym — język silnie archaizowany, całe zwroty przejmowane z ówczesnych źródeł. W scenach lirycznych — prostota, a zarazem dostojność, płynność wiersza, umiar i spokój. Ani śladu spotykanej we wcześniejszych dziełach ornamentyki secesyjnej. Stance „o mowie polskiej" to jakby hołd, złożony duchowi Jan z Czarnolasu.

DZIEJE SCENICZNE

Śmierć nie pozwoliła Wyspiańskiemu na ostateczne uformowanie dzieła. Pozostawił nieukończony rękopis; poza kilku scenami wykończonymi, kilka urywków i różnych planów całości. Uważał jednak, że i w tym stanie dramat nadaje się do wystawienia. Wyrażał życzenie, by w krakowskim teatrze Zygmunta grał Sosnowski, a Barbarę Solska. Niestety, teatr krakowski nie zdołał wówczas dramatu wystawić. Dopiero w r. 1915 wystawiono w Warszawie, w Teatrze Polskim 2 sceny miłosne i zgon Barbary, z Al. Węgierką i M. Dulębianką.

W całości został „Zygmunt August" wystawiony po raz pierwszy w Wilnie, w r. 1932, w reżyserii M. Szpakiewicza, a następnie w r. 1937 w Teatrze im. St. Wyspiańskiego w Katowicach, przez podpisanego.

Obecna, londyńska inscenizacja jest trzecią realizacją sceniczną tego dzieła poety, o którym Grzymała - Siedlecki pisał po śmierci twórcy, że „mógłby stanowić wstęp do nowej — niestety nienapisanej twórczości Wyspiańskiego, do utworów, które byłyby na wskroś nowym rodzajem pieśni scenicznej, czymś spokojnym, poważnym i modlitewnym".

LEOPOLD KIELANOWSKI

232—234 BROMPTON ROAD, S.W. 3

MARYNKA

KAWIARNIA — RESTAURACJA

OTWARTA CODZIENNIE OD 9 RANO DO 10 WIECZOR

KLUB SAMOPOMOCY
MARYNARKI WOJENNEJ
20, WETHERBY GARDENS,
LONDON - S.W.5.
TEL.: FRE 1728

RESTAURACJA - BAR
KAWIARNIA - HOTEL
:-: FRYZJER :-:

Przyjmuje zamówienia na:
BANKIETY - WESELA
ZEBRANIA TOWARZYSKIE

N. MacNEILL & CO.,
PRESS LTD.
127, WALWORTH RD., LONDON, S.E.17
Tel. RODney 2839

DRUKARNIA
POLSKO-
ANGIELSKA

WYKONUJE
WSZELKIE DRUKI

„O mowo polska, ty ziele rodzime,

niechże cię przyjmę w otwarte ramiona

Ty będziesz kwieciem tych pól ubarwiona,

Ty osłodą żywiczną lasów,

Ty zbożnym kłosem na roli,

Ty utęsknieniem wszystkich czasów,

pojmująca, czująca, co boli...

... ...

(ZYGMUNT AUGUST — Stance o Mowie Polskiej).

Printed by N. MacNEILL & CO., PRESS LTD., 127, Wolworth Road London S.E. 17, Tel.: RODney 2839.

Tylko jeden raz

SCALA THEATRE

69, Charlotte Str., London, W. 1.

Dojazd kolejką Goodge Street Station
Autobusami Nr 1, 14, 24, 29, 39, 73, 134.

Poniedziałek, 17 listopada 1952r. o godz. 7.15 wiecz.

ZWIĄZEK ARTYSTÓW SCEN POLSKICH ZAGRANICĄ

DZIEŃ AKTORA

Uroczyste Przedstawienie
w czterdziestą piątą rocznicę zgonu St. Wyspiańskiego

ZYGMUNT AUGUST

Dramat liryczny w trzech aktach
(ośmiu odsłonach)

STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO

Udział biorą: Artyści Scen Polskich, Chór im. Fr. Chopina, oraz Zespół Taneczny Polskiej YMCA.
Układ tekstu i inscenizacja: Leopold Kielanowski.
Oprawa plastyczna: Halina Żeleńska.
Ilustracja muzyczna: Jerzy Kropiwnicki.

●

Jedyna sposobność poznania tego potężnego dzieła Stanisława Wyspiańkiego, pisanego w roku 1907, w ostatnich miesiącach życia poety. Utwór ten wystawiony był w Polsce tylko dwa razy: W Wilnie w r. 1932 i w Katowicach w r. 1937.

●

UWAGA: Przedstawienie Zygmunta Augusta nie będzie powtórzone!

Przedsprzedaż biletów: „Orbis" 38, Knightsbridge, S.W.1., Tel. SLO 2791 „Ognisko Polskie" 55, Princes Gate, S.W.7., KEN 2741 i w Kasie Teatru w dniu przedstawienia od godz. 6 w.